

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Madalmaade 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamused
Madalmaade 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/18)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Madalmaade rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Madalmaad tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1 kuni 2.
- (3) 2018. aasta aruanne Madalmaade kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Madalmaade edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Madalmaade edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on Madalmaade kolme aasta keskmine jooksevkonto ülejääk SKPst euroala liikmesriikide hulgas kõige suurem. Ülejääk osutab sellele, et vahendid ei ole optimaalselt jaotatud ning et neid saaks majanduskasvu ja heaolu suurendamiseks paremini ära kasutada. Erasektori võlatase on kõrge; eriti suur on kodumajapidamiste hüpoteeklaenude maht ja hargmaiste ettevõtete võlakoormus. Suured varad ja kohustused muudavad kodumajapidamised finantsvõime suhtes haavatavamaks.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (4) Madalmaad esitasid 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 26. aprillil 2018 oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatses kasutada.
- (6) Madalmaade suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas vähendada valitsemissektori eelarve ülejääki 2017. aasta 1,1 %-lt SKPst 2021. aastaks 0,3 %-le SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 0,5 % SKPst, täidetakse kogu programmiperioodi jooksul. 2018. aasta stabiilsusprogrammis prognoositu kohaselt väheneb valitsemissektori võla suhe SKPsse 2021. aastal 44,0 %-le SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal prognoositakse, et struktuurne eelarvepositsioon, mis oli 2017. aastal ülejäägis 0,5 % SKPst, halveneb ning jõuab 2018. aastal puudujääki 0,1 % SKPst ja 2019. aastal puudujääki 0,3 % SKPst, mis ületab keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Valitsemissektori koguvõlg püsib prognoosi kohaselt kindlalt vähenemiskursil ja allpool aluslepingus sätestatud kontrollväärtust. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Madalmaad täidavad 2018. ja 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid. Samas on veel võimalusi kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni tehtavate avaliku ja erasektori investeeringute suurendamiseks, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist.
- (7) Madalmaadel on tõhus teadus- ja arendustegevuse sektor ning riigi kõrgetasemeline haridussüsteem ja teadusbaas loovad kindla aluse selleks, et edendada hariduse ning teadus- ja arendustegevuse kaudu innovatsiooni ja kasvupotentsiaali. Välja on kuulutatud märkimisväärne lisainvesteering, mis võiks aidata stabiliseerida avalikus ja erasektoris toimuva teadus- ja arendustegevuse intensiivsust. Endiselt pole kindel, kas Madalmaad saavutavad strateegia „Euroopa 2020“ raames neile määratud eesmärgid, eriti seoses investeeringutega teadus- ja arendustegevusse ning taastuvenergiaga.
- (8) Kodumajapidamiste suure võlakoormuse probleemi lahendamise võti peitub eluasemeturul, kus aastakümnete jooksul on suurenenud jäikus ja turgu moonutavad stiimulid, mis on mõjutanud rahastamist eluasemeturul ja sektoripõhist säästmist. Alates 2012. aastast rakendatud meetmed on olukorda veidi leevendanud. 2017. aastal teatas valitsus kavast kiirendada alates 2020. aastast piiranguid hüpoteeklaenu intresside maksustatavast tulust mahaarvamise võimalustele. Ent kuna üüriturul puudub hästi toimiv keskmine lõik, õhutab see kodumajapidamisi üürimise asemel ostma, mistõttu võla osakaal sissetulekutest on suur ja noored on rahaliselt ebakindlas olukorras. Sotsiaaleluruumide sektor on üks suuremaid liidus, kuid eluasemed ei ole alati nende valduses, kes seda tegelikult vajavad. Sotsiaaleluruumides elavad suure sissetulekuga kodumajapidamised, kuna sotsiaaleluruumidega tegelevad ettevõtted ei tõsta üüri nii kiiresti, nagu see seaduslikult võimalik oleks. Valitsus on küll teatanud kavatsusest toetada taskukohaste eluasemete pakkumist erasektori üüriturul, ent selle toetuse konkreetset kava pole veel esitatud.
- (9) Nagu märgiti euroala käsitlevas soovitusel, on ettevõtjatevaheliste konkurentsimoontonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitikameetmeid. Madalmaade kaudu makstavate dividendide, litsentsitasude ja intresside suur hulk viitab sellele, et riigi maksueeskirju kasutavad agressiivset maksuplaneerimist viljelevad ettevõtted. Suur osa välismaistest otseinvesteeringutest on nn eriotstarbeliste üksuste omanduses. Kuna välismaale (st liidu residentide poolt kolmandate riikide residentidele) tehtavatelt litsentsitasude ja intressimaksetelt makse kinni ei peeta, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui need ka makse saaja jurisdiktsioonis maksustamisele ei kuulu.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

Samuti võib agressiivset maksuplaneerimist hõlbustada kuritarvitusevastaste eeskirjade puudumine, eriti hübriidüksuste puhul. Komisjon tunnustab Madalmaade pühendumust võitlusele agressiivne maksuplaneerimise vastu, nagu see on välja kuulutatud maksureformide kavas, mis hõlmab maksude kinnipidamist kuritarvituste korral või madalate maksudega riikidesse tehtavatelt dividendi-, litsentsitasude ja intressimaksetelt; kava on positiivne samm agressiivse maksuplaneerimise vähendamise poole ning see tuleks kiiresti rakendada ja selle üle tuleks teha hoolikat kontrolli. Tuginedes hiljutistele arvamuste vahetusele Madalmaade ametiasutustega, jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.

- (10) Hoolimata töötuse madalast määrast ja vabade töökohtade kõrgeastalt oli nominaalpalga kasv 2017. aastal tagasihoidlik (1,5 %). See on vähem, kui võiks eeldada inflatsiooni, tootlikkuse ja töötuse põhjal. Palkade tagasihoidlik kasv võib osaliselt olla seotud tootlikkuse aeglase suurenemise, tööturul püsiva loidusega ja tööturu suurenenud killustatusega. 2017. aastal võttis valitsus vastu mitu eelarvemeedet, millega vähendatakse tööjõu maksukoormust ja mille eesmärk on suurendada kodumajapidamiste kasutada olevat netosissetulekut töötavate inimeste puhul. Kui aidata rohkem kaasa kodumajapidamiste kasutada oleva netosissetuleku suurenemisele, luues tingimused palkade kasvu edendamiseks ja reformides pensionisüsteemi teist sammast, et muuta see läbipaistvamaks, põlvkondade lõikes õiglasemaks ja vapustuste suhtes vastupidavamaks, toetaks see sisenõudlust ja aitaks kaasa euroala tasakaalustamisele.
- (11) Tööhõive hiljutise kasvu võib panna suurel määral ajutise töölepinguga töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate arvu suurenemise arvele. Ajutise töölepinguga töötajate osakaal oli juba enne suur, kuid kasvab veelgi, ning ilma töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjaid tuleb kiiresti juurde, sest kohaldatavates tööõiguse, töötajate kaitse, maksu- ja sotsiaalkindlustusnormides on suuri erinevusi. Ehkki selles valdkonnas on teatavaid meetmeid juba võetud ja hiljuti teatati uutest meetmetest, loovad osa nendest teguritest endiselt rahalisi stiimuleid palgatöötajatele füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamiseks või ajutise töölepinguga töötajate palkamiseks. Lisaks sellele on näilise füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise vastaste meetmete kohaldamine kuni 2020. aastani edasi lükatud. Füüsilisest isikust ettevõtjatel on sagedamini ebapiisav töövõime-, töötus- ja pensionikindlustus. See võib pikas perspektiivis mõjutada sotsiaalkindlustussüsteemi jätkusuutlikkust.
- (12) Hoolimata üldiselt hästi toimivast tööturust on endiselt olemas suur kasutamata tööhõivepotentsiaal. Eelkõige on endiselt problemaatiline osalise tööajaga töötavate naiste suur arv ning rändetaustaga inimeste tööhõive olukord. Väljaspool ELi sündinud rändajate tööhõive määr on 20,6 protsendipunkti madalam kui Madalmaades sündinutel ja väljaspool ELi sündinud naiste puhul on vahe veelgi suurem.
- (13) Viimastel aastatel on suurenenud kodumajapidamiste hoiuste määr, sest muu hulgas regulatiivse keskkonna mõjul on kasvanud pensionisüsteemi teise samba (kohustuslikud täiendavad erakindlustusskeemid) hoiused. Kodumajapidamised saaksid hakata raha paigutama majanduskasvu paremini toetaval viisil, kui kulud ja riskid põlvkonnasiseselt ja põlvkondade vahel asjakohaselt ära jaotada, minnes kaugemale indekseerimise ja finantspuhvrete vallas vastu võetud eeskirjadest (finantshindamise raamistik). Valitsus on kinnitanud oma kavatsust teist pensionisammast põhjalikult reformida, et luua kaetum, läbipaistvam, paindlikum ja kindlustusmatemaatilisel õiglasem süsteem. Riigi rahanduse jätkusuutlikkuse vallas osutatakse 2018. aasta aruandes rahvastiku vananemise kohta rahanduse jätkusuutlikkusele pikaajalise perspektiivis avalduvale keskmisele ohule, kuna 2070. aastaks prognoositakse pikaajalisele hooldusele tehtavate kulutuste tõusmist 3,5 %-lt 6,0 %-le SKPst.
- (14) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Madalmaade majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi ja 2018. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Madalmaadele esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon on võtnud arvesse mitte üksnes nende asjakohasust Madalmaade eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, (1) et Madalmaad täidavad eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (16) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1 ja 2,

(1) Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat selleks, et suurendada teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni tehtavaid avaliku ja erasektori investeeringuid, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Võtta meetmeid kodumajapidamiste võlguoleku soosimise pidurdamiseks ja eluasemeturu allesjäänud moonutuste vähendamiseks, eelkõige toetades erasektori üürituru arengut.
2. Vähendada stiimuleid ajutiste lepingute ja töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjate kasutamiseks, edendades samal ajal füüsilisest isikust ettevõtjate küllaldast sotsiaalkaitset, ning võidelda näilise füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise vastu. Luua kiiremat palgakasvu soodustavad tingimused, võttes seejuures arvesse sotsiaalpartnerite rolli. Tagada, et pensionisüsteemi teine samm on läbipaistvam, põlvkondade lõikes õiglasem ja vapustuste suhtes vastupidavam.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER